

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

ІБХБ

(назва інституту/факультету)

Кафедра агротехнологій та ґрунтознавства

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Методика викладання в вищій школі

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

вибіркова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Агрономія

(назва програми)

Спеціальність 201 Агрономія

(вказати: код, назва)

Галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

(вказати: перший...)

ІБХБ

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання державна

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: доцент, к.б.н. Романюк В.В.

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача (-ів) <http://ibhb.chnu.edu.ua/en/profile/user/93>

(посилання на сторінку кафедри з інформацією про викладача)

Контактний тел. 0507679412

E-mail: v.romanyuk@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <http://e-learning.ibhb.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2970>

Консультації
Онлайн-консультації: середа, 14-40 – 16-00

Очні консультації: за попередньою домовленістю.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

«Методика викладання у вищому навчальному закладі» передбачає вивчення нових вимог до вищої освіти з точки зору економічних, соціальних, демографічних, екологічних факторів; ознайомлення з процесами, які відбуваються у європейському освітньому просторі та з новітніми методами і формами навчання; озброєння здобувачів вищої освіти теоретичними положеннями побудови навчального процесу у ВНЗ, формування основних компетенцій, необхідних для викладацької діяльності та становлення здобувача вищої освіти як викладача.

2. Мета навчальної дисципліни

Засвоєння теоретико-методологічних і методичних основ викладання на сучасному етапі розвитку вищої освіти; оволодіння організаційними формами, технологіями і методами навчання у вищій школі.

3. Пререквізити.

Філософія, Історія і культура України, Психологія, Правознавство, Безпека життєдіяльності і основи охорони праці, Українська мова за фаховим спрямуванням, Вступ до фаху.

4. Результати навчання

знати:

- Закон України «Про вищу освіту» (нова редакція);
- систему стандартів вищої освіти;
- основні принципи освіти;
- систему освіти, освітньо-кваліфікаційні рівні та структуру вищих навчальних закладів України;
- права та обов'язки учасників навчально-виховного процесу;
- зміст навчання та його компоненти;
- вимоги до складу і змісту навчально-методичної документації зі спеціальності та дисципліни;
- роль навчального плану та навчальної програми у відображенні змісту навчання;
- методи навчання, їх класифікацію, функції та специфіку добору;
- зміст та особливості нових технологій навчання у вищій школі;
- науковий зміст лекції, її функції та дидактичні принципи її побудови;
- види семінарських, практичних та лабораторних занять, дидактичні вимоги до їх проведення;
- особливості організації та проведення тренінгових занять;
- методику організації та проведення самостійної роботи, консультацій та індивідуальних занять;
- особливості науково-дослідної та практичної підготовки викладачів і здобувачів вищої освіти у ЗВО;
- види і форми контролю у вищому навчальному закладі;
- роль виховної роботи у виші, її види та форми.

вміти:

- організувати та аналізувати свою науково-педагогічну діяльність;
- планувати навчальні заняття відповідно до навчального плану та програми дисципліни;
- логічно структурувати зміст навчального матеріалу;
- складати навчальну і робочу навчальну програми;
- організувати та проводити заняття різних видів та форм;
- забезпечувати послідовність викладення матеріалу та міждисциплінарні зв'язки;
- застосовувати прийоми створення проблемних ситуацій;
- організувати та проводити семінарські, практичні та лабораторні заняття;
- застосовувати різні методи навчання у процесі викладання навчальних дисциплін;
- вдало обирати методи та засоби навчання й контролю;

- організувати та керувати пізнавальною діяльністю здобувачів вищої освіти, формувати у них критичне мислення та вміння здійснювати діяльність з усіма її складовими;
- аналізувати навчальну та навчально-методичну літературу, використовувати її у педагогічній практиці;
- організовувати самостійну роботу здобувачів вищої освіти;
- здійснювати контроль і оцінку результатів навчально-пізнавальної діяльності;
- проводити корекцію процесу навчання;
- діагностувати результати навчання у ЗВО;
- планувати та організовувати виховну роботу у вищій школі.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	5-й	9	3,0	90	2	9		9		68	4	залік

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	сем	пр	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Модуль 1													
Змістовий модуль 1. Наука як особлива сфера людської діяльності.													
Вища освіта в Україні: стан, тенденції та перспективи розвитку	8	1	1			6							
Особливості змісту, планування та організації навчального процесу ВНЗ	10	1	1			8							
Лекція як провідна форма організації навчального процесу у вищій школі	11	1	1			9							
Методологія та методика організації семінарських, практичних та лабораторних	10	1	1			8							

занять у вузі												
Особливості планування й організації самостійної та індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти	11	1	1			9						
Разом за змістовим модулем 1	50	5	5			40						
Змістовий модуль 2. Практичне впровадження методики польового дослід.												
Теоретико-методологічні засади науково-дослідної роботи та особливості організації практичної підготовки здобувачів вищої освіти	10	1	1			8						
Сучасні технології навчання у вищому навчальному закладі	10	1	1			8						
Особливості діагностики знань, умінь та навичок здобувача вищої освіти	8	1	1			6						
Психолого-педагогічні засади організації виховної роботи у ВНЗ	8	1	1			6						
Разом за змістовим модулем 2	36	4	4			28						
<i>Усього годин</i>	90	9	9		4	68						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні документи щодо співробітництва України та Євросоюзу (Декларація ЄС щодо України, 1991; Угода про партнерство і співробітництво між Україною та ЄС (14.06.1994); Спеціальна резолюція Ради Міністрів ЄС щодо України (31.10.1994); Указ Президента України № 615 „Стратегія інтеграції України до ЄС” (11.06.1998); Постанова Кабінету Міністрів України № 852 „Про запровадження механізму адаптації законодавства України до ЄС (12.06.1998); Постанова Кабінету Міністрів України №1496 „Про концепцію адаптації законодавства України до законодавства ЄС (16.08.1999); Зобов’язання щодо посилення стратегічного партнерства між Україною та ЄС, підписані на 4-му Самміті ЄС – Україна, м. Ялта (11.09.2001); Матеріали Самміту ЄС – Україна, м. Копенгаген (4.07.2002).	20
2	Принципи побудови системи вищої освіти США, Англії, Франції, Німеччини, Італії, Іспанії та інших країн Євросоюзу.	10
3	Зміст основних нормативних документів Болонського процесу.	8
4	Вимоги Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).	10
5	Зміст Закону України «Про вищу освіту» // Урядовий кур’єр. – 2002. - № 86. - 15 травня; Державною національною програмою “Освіта” (Україна XXI століття”), затвердженою постановою Кабінету міністрів України від 3 листопада 1993 р., № 896; Національною доктриною розвитку освіти (Указ Президента України від 17 квітня 2002 р. № 347/2002).	10
6	Нормативні та інструктивні матеріали Міністерства освіти та науки України щодо впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у ВНЗ.	10
	Всього годин	68

5.4. Індивідуальна робота (на вибір студента)- 4 год

№ п/п	Назва теми
1	Розробка модульно-рейтингової програми дисципліни за вимогами ECTS.
2	Формування „Інформаційного пакету ECTS” спеціальності.
3	Розробка структурно-логічної схеми підготовки фахівців зі спеціальності.
4	Складання навчального плану підготовки фахівців за спеціальністю (за стандартами ECTS).

5	Впровадження двоступеневої системи підготовки кадрів в університеті за стандартами ЄСО.
6	Удосконалення змісту вищої освіти за Болонськими стандартами.
7	Розробка моделей якості підготовки спеціалістів: кваліфікаційні характеристики, критерії оцінки.
8	Розробка навчально-методичного комплексу дисципліни за вимогами Болонської системи.
9	Створення навчально-методичного комплексу з дисципліни за стандартами ECTS.
10	Розробка професійної моделі викладача ХХІ століття.
11	Удосконалення системи диференціації контролю знань, умінь і навичок студентів.
12	Розробка часткової методики викладання дисципліни за стандартами ECTS
13	Розробка моделей індивідуальної роботи студентів в умовах переходу до Болонської системи.
14	Удосконалення системи мотивації студентів в умовах кредитно-модульної системи навчання
15	Впровадження моделі дистанційного навчання за вимогами Болонської системи.

6. Система контролю та оцінювання

6.1. Засоби оцінювання

Перелік питань до Модульного контролю 1

1. Система вищої освіти в Україні.
2. Концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні.
3. Україна та Болонський процес.
4. Ступенева система вищої освіти в Україні. Освітньо-кваліфікаційні рівні.
5. Правове регулювання діяльності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України.
6. Нормативні документи стосовно питань вищої освіти.
7. Відображення освітянських питань в Конституції України.
8. Закони України “Про освіту” та “Про вищу освіту”.
9. Національна доктрина розвитку освіти в Україні.
10. Загальні положення організації навчального процесу у вищих навчальних закладах.
11. Стандарти вищої освіти.
12. Зміст освіти та зміст навчання у ступеневій системі вищої освіти.
13. Організація навчального процесу у вищих навчальних закладах. Форми організації навчального процесу.
14. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.
15. Нормативні документи що регулюють діяльність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України.
16. Планування та звітність науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.

17. Види діяльності науково-педагогічного працівника: навчальна, наукова, методична, організаційна.
18. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.
19. Навчально-методичний комплекс, його структура, особливості укладання.
20. Особливості предметно-курсової (практично-лекційної) системи навчання.
21. Лекція як одна з найважливіших форм навчальних занять, її основні функції та складові.
22. Класифікація основних видів лекційного викладу.
23. Загальнодидактичні вимоги до побудови лекційного курсу.
24. Вимоги до викладача під час читання лекції. Методика і техніка читання лекцій.
25. Професійний портрет викладача ВНЗ.
26. Способи вдосконалення лекції як основної форми організації навчання у ВНЗ.
27. Студент як об'єкт і суб'єкт навчального процесу.
28. Типізація студентів. Взаємовідносини викладачів і студентів.

Перелік питань до Модульного контролю 2

1. Семінарські заняття як форма організації навчання.
2. Види і методика проведення семінарських занять.
3. Дискусія як метод навчання у вищій школі.
4. Методика проведення практичного заняття.
5. Методика підготовки та проведення лабораторного заняття.
6. Методика проведення факультативів, спецкурсів та спецсемінарів як форм організування навчання у вищому навчальному закладі.
7. Оцінка якості семінару, практичного, лабораторного заняття.
8. Навчально-методичне забезпечення проведення семінарського, практичного, лабораторного заняття, факультативів, спецкурсів, спецсемінарів.
9. Сутність і значення самостійної роботи студентів.
10. Види самостійних робіт і педагогічне керівництво ними. Труднощі їх організації.
11. Загальні засади науково-дослідної роботи студентів.
12. Види і форми науково-дослідної роботи студентів.
13. Вимоги і методичні рекомендації щодо написання і захисту магістерської роботи.
14. Методика організації і проведення індивідуальних занять, консультацій.
15. Методика організації і проведення навчальної і виробничої практики студентів.
16. Навчально-методичне забезпечення самостійної навчально-пізнавальної діяльності, науково-дослідної й індивідуальної роботи, індивідуальних занять, консультацій, навчальної і виробничої практики студентів.
17. Функції контролю знань студентів. Система понять.
18. Основні принципи контролю й оцінки знань.
19. Види перевірки навчальної діяльності студентів.
20. Методи і форми організації контролю знань, шляхи їх удосконалення.
21. Критерії і норми оцінки знань.
22. Рейтингова система оцінки знань.
23. Методичне забезпечення контролю і оцінки знань студентів.
24. Сутність педагогічної інноватики.
25. Методика використання проблемного навчання.
26. Методика застосування в навчальному процесі інтерактивних технологій навчання.
27. Структура занять при застосуванні інтерактивних методик.
28. Методика використання інформаційних технологій навчання: дистанційне навчання; комп'ютерні засоби професійно-педагогічної комунікації.

Критерії оцінювання
Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Зараховано	A (90-100)	відмінно
Зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

7. Рекомендована література

7.1. Базова (основна)

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України /А.М.Алексюк. – К.:Либідь, 1998. – 560 с.
2. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: [навч. посіб.] /В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
3. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: [Навч. посіб.] / М.М. Фіцула. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с.

7.2. Допоміжна

5. Артемова Л.В. Педагогіка і методика вищої школи: [Навчально-методичний посібник для викладачів, аспірантів, студентів магістратури] /Л.В. Артемова. – К.: Кондор, 2008. – 272 с.
6. Болонський процес у фактах і документах / М. Ф. Степко. К. :Вид-во ТДПУ ім. В. Гнатюка, 2003.
7. Болюбаш Я.Я. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців /Я.Я. Болюбаш // Освіта. – 2004. – № 8.

8. Вища освіта України і Болонський процес [Текст] : навч. посібник / за ред. В. Г. Кременя. – К. : Навчальна книга Богдан, 2004.
9. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: [Навчальний посібник для студентів ВНЗ] / С.С.Вітвицька. – К., 2003.
10. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с.
11. Галузинський В.М. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні / Галузинський В.М., Євнух М.Б. – К., 1995.
12. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). – К., 1994
13. Збірник нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. – Випуск 1. – К.: УАЗТ, 2003. – 420 с.
14. Макарова Л.І. Основи психології і педагогіки: [Навчальний посібник] / Макарова Л.І., Гах Й.М. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 116 с.
15. Нагаєв, В. М. Методика викладання у вищій школі : [навч. посібник] : рекомендовано МОН України / В. М. Нагаєв. К. : Центр учбової літератури, 2007
16. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
17. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: [Практикум]: Навч. посіб. / Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. – К.: Каравела, 2008. –336с.
18. Положення про вищий державний навчальний заклад // Освіта України: Нормативно-правові документи. – К.: Міленіум, 2001.
19. Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту) // Освіта. – 2005. – № 53.

8. Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Закон України «Про освіту»: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>
3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: www.mon.gov.ua
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні: [Електронний ресурс]. – Точка доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=825538